

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Helena
Nazwisko: Poprawska
Nazwisko rodowe: Waniurska
Miejsce urodzenia: Narol
Data urodzenia: 06-09-1944
Imię ojca: Władysław
Imię matki: Maria
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Akta postępowania Prokuratury Wojewódzkiej w Zamościu nr Ds 2/84/S (w Wydziale Śledczym WUSW Zamość nr RSD 5/84), prowadzonego w 1984 roku w sprawie sporządzania i rozpowszechniania od 28/29.08.1983 do 1984 roku „ulotek pn. >Roztocze< – pismo NSZZ >Solidarność<, znieważających w swej treści ustrój i naczelne organa PRL”, zawierających „nieprawdziwe wiadomości dot. sprawowania władzy, ograniczenia wolności osobistej obywateli”, nawołujące do „bojkotu prasy PZPR i nieposłuszeństwa wobec zarządzeń władz”, mogące „wywołać niepokój publiczny lub rozruchy”, tj. przestępstwo z art. 273 § 2 KK w zw. z art. 270 § 1 KK i 282a KK. Prokuratura Wojewódzka w Zamościu otrzymała informacje na temat kolportażu „Roztocza” z Wydziału Śledczego WUSW Zamość, któremu powierzyła następnie prowadzenie śledztwa (m.in. wniosek o wszczęcie śledztwa z 16.01.1984, skierowany przez Zastępcę Naczelnika Wydziału Śledczego WUSW Zamość do PW w Zamościu, postanowienie o wszczęciu śledztwa wydane przez wiceprokuratora PW w Zamościu 19.01.1984). Helena Poprawska, wówczas nauczycielka w Zbiorczej Szkole Gminnej w Tomaszowie Lubelskim, utrzymująca kontakty z osobami podejrzewanymi o powielanie i kolportowanie wspomnianego pisma, a zarazem „b. aktywny członek NSZZ >Solidarność<”, znalazła się w grupie osób, wobec których podjęto czynności w ramach tego postępowania. W dniu 09.04.1984 przeprowadzono u niej przeszukanie - z wynikiem negatywnym. Tego samego dnia H. Poprawską zatrzymano, zaś 10.04 przesłuchano w charakterze świadka - zaprzeczyła jakiegokolwiek nielegalnej działalności i kontaktom w takim charakterze (m.in. protokół przeszukania i nakaz zatrzymania H. Poprawskiej z 09.04.1984, protokół przesłuchania świadka z 10.04.1984, notatka urzędowa funkcjonariusza Wydziału Śledczego WUSW Zamość z 10.04.1984). Ponadto, w związku z ujawnieniem 08.04.1984 materiałów mogących służyć do powielania nielegalnych wydawnictw (pozyskano je w wyniku zorganizowanej zasadzki), pobrano odfitki linii papilarnych palców i dłoni sześciu osób, w tym H. Poprawskiej, celem przeprowadzenia badań, czy ich odciski nie znajdują się na przedmiotach posiadanych przez SB (m.in. wniosek Naczelnika Wydziału Śledczego WUSW Zamość do PW w Zamościu z 09.04.1984, sprawozdanie z przeprowadzonych badań z 02.07.1984). Do akt postępowania włączono też odpis pisma „NSZZ >Solidarność< – > Roztocze< Nr 9” z 16.04.1984 w którym przedstawiono działania SB w związku z ukazaniem się wcześniejszego numeru „Roztocza”. Wymieniono tu z imienia i nazwiska poszczególne osoby, które doznały represji oraz umieszczono „Oświadczenie” Tymczasowej Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej w Tomaszowie Lubelskim w związku z tymi zdarzeniami. Helenę Poprawską wskazano jako jedną z osób, u których 09.04.1984 o godz. 6.00 przeprowadzono rewizje i dokonano ich zatrzymania na 48 godzin (wobec pozostałych zastosowano areszt tymczasowy). Odnotowano też, że w wyniku rewizji w jej mieszkaniu „nic nie znaleziono”. Pod koniec lipca 1984 śledztwo Ds 2/84/S umorzono na mocy ustawy z dnia 21.07.1984 o amnestii (postanowienia PW w Zamościu z 27.07 i 28.07.1984, wydawane wobec poszczególnych podejrzanych).

Akta o sygn. IPN Lu 118/1, t. 1, 3, 4, 6 (Ds 2/84/S).

„Karty ewidencyjne” osób zatrzymanych i aresztowanych w 1984 roku na terenie woj. zamojskiego. Wśród nich znajduje się karta ewidencyjna dotycząca zatrzymania Heleny Poprawskiej w dniu 09.04.1984, z powodu „kolportażu ulotek”. Zatrzymania dokonał funkcjonariusz Wydziału Śledczego WUSW Zamość. Zwolniono ją z aresztu 11.04.1984.

Akta o sygn. IPN Lu 0253/13 (240/13).

Dnia 09.10.1984 Helena Poprawska została zarejestrowana przez RUSW Tomaszów Lubelski pod nr rej. 9827 jako „osoba” do Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Tanew” (nr rej. 8362). Sprawę tę wszczął 01.09.1983 pion IV RUSW Tomaszów Lubelski w związku z ujawnieniem faktu rozkolportowania pod koniec sierpnia 1983 na terenie Tomaszowa Lubelskiego nielegalnego biuletynu „Roztocze”, sygnowanego przez tomaszowską Tymczasową Międzyzakładową Komisję Koordynacyjną NSZZ „Solidarność”. Następnie SOR prowadził pion VI RUSW Tomaszów Lubelski. Jak podano w zapisie kartotecznym, Helenę Poprawską, nauczycielkę z Tomaszowa Lubelskiego, należącą wcześniej do NSZZ „Solidarność”, objęto rozpracowaniem z uwagi na jej „kontakty z b. działaczami >S[olidarność]<” z tego rejonu, których oskarżono o udział w sporządzaniu i rozpowszechnianiu wydawnictw bezdebitowych. W podpisanej przez Naczelnika Wydziału V WUSW Zamość analizie SOR „Tanew” z 25.07.1985, zachowanej w materiałach SOR krypt. „Kret” (nr rej. 9792), podano m.in., iż do 06.03.1984 rozpowszechniano kolejne numery „Roztocza”, a przy tym ukazywanie się tego biuletynu w określonych terminach, jego treść i technika wykonania wskazywały, „iż na terenie Tomaszowa Lub. powstała nielegalna zorganizowana grupa osób, prowadząca przestępczą działalność polityczną, dysponująca bazą poligraficzną, nawiązująca do struktur rozwiązanego NSZZ >S[olidarność]<”. W tym stanie rzeczy powołano grupę operacyjno-śledczą „celem pełnego rozpoznania oraz ustalenia osób prowadzących nielegalną działalność wydawniczą oraz udokumentowania od strony procesowej”. Równocześnie w tej sprawie wszczęto śledztwo (nr rep. prokuratorskiego: Ds 2/84/S). W omawianej analizie wskazano Helenę Poprawską jako jednego z członków „nielegalnej grupy”. Odnotowano również, że 09.04.1984 przeprowadzono „8 przesłuchań i zatrzymano 4 kolejne osoby”, wśród których znalazła się również H. Poprawska. W podsumowaniu przebiegu i wyników sprawy podano także, iż śledztwo przeciwko oskarżonym działaczom umorzono na mocy ustawy z 21.07.1984 o amnestii, natomiast „z osobami, które nie były objęte aktem oskarżenia, a w różny sposób (...) wspierały działalność nielegalnej struktury, bądź też utrzymywały kontakty z jej działaczami”, m.in. z Heleną Poprawską, przeprowadzono „rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze”. Według zapisu inwentarzowego prowadzenie SOR „Tanew” zakończono 03.08.1985. Dnia 14.08.1985 sprawę „zdjęto z ewidencji”, a materiały złożono w archiwum Sekcji „C” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego WUSW Zamość pod sygn. 1196/II. Dokumentację, liczącą 9 tomów akt, zniszczono za Protokołem brakowania akt Nr 7/89 z 30.10.1989.

Akta o sygn. 1196/II WUSW Zamość zniszczono w 1989 roku. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych oraz „Analizy” SOR „Tanew” w aktach SOR „Kret” o sygn. IPN Lu 077/901 (2503/II).

Zachowane szczątkowo akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Kret” (nr rej. 9797), prowadzonej w okresie 25.09.1984 - 19.09.1989, początkowo przez pion IV, a następnie przez pion V RUSW Tomaszów Lubelski. Rozpracowanie wszczęto w związku z ujawnieniem na terenie Tomaszowa kolportażu kolejnego (10) numeru „nielegalnego biuletynu” pn. „Roztocze”, sygnowanego przez TMKK NSZZ „Solidarność”. Prowadzono je pod nadzorem Wydziału V WUSW Zamość, gdzie założono „sprawę kontrolną”. W „Analizie materiałów w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. >Kret< nr ewid. 9797” z 15.09.1987, podpisanej przez Zastępcę Naczelnika Wydziału V WUSW Zamość, stwierdzono, że sprawa ta „stanowi kontynuację zrealizowanej w 1984 r. sprawy (...) >Tanew<, w wyniku której aresztowano 8 figurantów sprawy”. Celem SOR „Kret” było ustalenie „sprawców kolportażu”, „udokumentowanie operacyjne i procesowe wrogiej działalności” oraz „pociągnięcie osób winnych do odpowiedzialności karnej” (wniosek o wszczęcie SOR „Kret” z 10.09.1984). Do SOR „Kret” włączono również sprawy operacyjnego rozpracowania krypt. „Majówka” (nr rej. 11754), krypt. „Jesień” (nr rej. 11225) i krypt. „Lawirant” (nr rej. 10676), uznając, że mogą one dotyczyć tych samych osób, jak też materiały odnoszące się do jednego z „figurantów” SOR krypt. „Pogorzelnicy” (nr rej. 8827), wyłączone z tego rozpracowania. Helena Poprawska została zarejestrowana jako „osoba” do SOR krypt. „Kret” dnia 03.02.1986, pod nr rej. 11425, z uwagi na podejrzenie, iż prowadziła „wrogą działalność polityczną”. Podstawę stanowiły „materiały agenturalne” (karta EO-4/77). W dwóch zachowanych dokumentach wymieniono ją zarówno w kontekście wcześniejszego rozpracowania w ramach sprawy „Tanew” (analiza SOR krypt. „Tanew” nr ew. 8362 z 25.07.1985), jak też w związku z ustaleniami poczynionymi w sprawie „Kret”, gdzie została wspomniana w „Analizie materiałów w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. >Kret< nr ewid. 9797” z 15.09.1987, podpisanej przez Zastępcę Naczelnika Wydziału V WUSW Zamość. Zaliczono ją tutaj do grona „sympatyków, kolporterów i łączników”, wchodzących w skład „nielegalnej struktury”. Prowadzenie SOR „Kret” zakończono w 1989 roku „w związku z legalizacją NSZZ >Solidarność”, a tym samym neutralizacją zagrożenia” („Kwestionariusz osoby rozpracowywanej - sprawdzanej” dotyczący H. Poprawskiej, wniosek o zakończenie sprawy z 19.09.1989). Sprawę „zdjęto z ewidencji” 05.10.1989. Materiały złożono w archiwum Sekcji „C” WZO WUSW Zamość pod sygn. 2503/II. Większość dokumentacji (5 tomów) oraz „sprawę kontrolną” zniszczono za Protokołem brakowania akt Nr 7/89 z 30.10.1989.

Akta o sygn. IPN Lu 077/901 (2503/II) oraz zapisy kartoteczno-ewidencyjne.